

‘Aan Tafel, een feestelijke tijdreis’ bij DIVA

Handleiding voor leerkrachten

Beste leerkracht,

Binnenkort bezoek jij met je klas het DIVA museum. Tijdens de rondleiding ‘Aan Tafel, een feestelijke tijdreis’ wil DIVA leerlingen uit het secundair onderwijs laten kennismaken met eetgewoonten uit het verleden en het heden en haar rijke collectie aan pronkvoorwerpen en tafelzilver. Wees welkom in onze wereld van kunst, schoonheid en luxe en laat je verwonderen!

DIVA belooft je een actief bezoek. Onze gids vertelt, gaat in gesprek met de leerlingen en zet je leerlingen op weg met opdrachten in het museum. Je leerlingen worden uitgedaagd om op hun beurt te zoeken, te spreken, vragen te stellen en te luisteren.

Deze handleiding geeft je inspiratie om het bezoek aan het DIVA museum voor te bereiden in de klas, alsook een naverwerking. Voel je vrij om er je eigen toets aan te geven. Elke klas is tenslotte anders en wie kent de leerlingen beter dan jij? De ontmoeting staat voorop. Wij kijken alvast uit naar jullie komst!

Tot gauw!

Het DIVA-team

Een beetje achtergrond over ons museum..

In 2014 voegde het voormalige Diamantmuseum en het vroegere Zilvermuseum Sterckshof hun collecties samen in DIVA, hét museum voor diamant, juwelen en zilver. Na een aantal tijdelijke expo's in de paviljoenen aan het MAS, opende DIVA in 2018 voor het brede publiek de deuren aan de Suikerrui. In de vaste expo reis je doorheen het Antwerpse diamant verhaal, maar DIVA staat ook voor pracht en praal.

Naast juwelen met schitterende diamanten bestaat de collectie van het DIVA museum uit luxueuze serviezen, prachtige schotels en blinkende bestekken. Ondanks de rijke materialen gaat het om alledaagse voorwerpen met een universeel karakter. Een theekan uit China, een theekan uit Iran of een theekan uit Antwerpen hebben meer raakpunten dan verschillen. Net zoals de eigenaars, natuurlijk! Bij de voorwerpen vertellen DIVA-gidsen verhalen die voor alle leerlingen herkenbaar zijn, ongeacht hun interesses, afkomst of culturele achtergrond. Verhalen over eten, drinken, pronken en vieren. En onze gidsen vertellen niet alleen, ze luisteren ook graag naar de leerlingen en hun diverse verhalen. Deze verhalen maken immers ook DIVA telkens rijker!

Onze gids neemt je mee op een actieve ontdekkingsstocht in een schitterende wereld vol tafelgewoonten en edelsmeedkunst. Ervaar met je groep hoe verrassend, actueel en divers dit smakelijke verhaal wel is.

Een bezoek aan DIVA in 3 delen

Vorbereiding

- leerkracht en leerlingen
- vooraf in de klas
- klasgesprek

Op bezoek bij DIVA

- leerkracht, leerlingen, DIVA-gids
- op de afgesproken dag
- geleid bezoek met gids

Naverwerking

- leerkracht en leerlingen
- nadien in de klas
- nabespreking en opdrachten 3 doelen (en de middelen om ze te bereiken)

Wat doet een bezoek aan DIVA met jouw leerlingen?

Tafelgewoonten laten ontdekken

Een museum in een historische stad zoals Antwerpen, wil een plek zijn waar leerlingen op een ongedwongen manier kunnen proeven van geschiedenis en cultuur.

Tijdens de rondleiding '*Aan Tafel*' maken leerlingen kennis met tafelgewoonten uit verschillende tijdsperioden.

Leerlingen welkom heten in DIVA

DIVA is een open en gastvrij museum. We willen dat ook jongeren zich thuis voelen met een geleid bezoek op maat.

DIVA haalt jongeren over de drempel van het museum. Leerlingen leren DIVA kennen en omgekeerd. Zo wil DIVA een relatie uitbouwen met haar (toekomstig) publiek.

Samen aan kunstbeschouwing doen

DIVA, een internationaal museum, wil kunst als universele taal promoten en zet zijn deuren open voor mensen van alle leeftijden, ongeacht hun afkomst, culturele achtergrond of taal.

Door samen naar de objecten in het museum te kijken, leren leerlingen traag te kijken en leren ze bij over de geschiedenis die achter het pronkzilver uit de DIVA-collectie schuil gaat.

Uitgebreide leerplandoelstellingen

Zie onderaan in dit document

De voorbereiding

Welk object uit de collectie spreekt je aan?

Ga naar de website <https://www.divaantwerp.be/nl/collection/collecties>. Zoek een object dat te maken heeft met eetcultuur in het verleden en presenteer dit aan de klas. Hoe werd dit vroeger gebruikt? Waarom spreekt dit je aan?

Tafelgewoonten

Zoek op het internet een tafelgewoonte van vroeger en presenteer deze aan de klas. Bestaat deze nu nog of zijn deze gewoonten gewijzigd? Wordt deze tafelgewoonte in alle landen als beleefd ervaren?

Organiseer een klasgesprek

- Stel de leerlingen de volgende vragen: Wat is een museum? Welke musea heb jij al bezocht? Welke musea ken je in Antwerpen?
- Vertel de leerlingen dat ze binnenkort een museum zullen bezoeken.
- Vraag de leerlingen: Ken je DIVA? Wat is een diva? Wat verwacht je te zien in DIVA?
- Wat wil je weten over dit museum? Noteer de vragen van de leerlingen. Neem jullie vragen mee naar DIVA en stel ze tijdens jullie bezoek aan de gids.

Op bezoek bij DIVA

Praktisch

- Gaan jullie in groep of apart naar het DIVA museum?
- Nemen jullie de tram of de bus? Of gaan jullie met de fiets?
- Meer informatie over de bereikbaarheid en de toegankelijkheid van DIVA vind je op <http://www.divaantwerp.be/nl/visit/plan-je-bezoek>.
- De rondleiding start op het afgesproken uur. Kom zeker een kwartier voor aanvang naar DIVA.
- Laat bij het binnenkomen aan de balie weten uit hoeveel personen jullie groep bestaat.
- De gids wacht jullie verder in het museum op.
- Op -1 bevinden kan je de lockers en toiletten vinden.
- De rondleiding duurt 1 uur.

Overloop de museumregels

- Eet of drink niet tijdens de rondleiding.
- Zet je gsm stil.
- Je mag fotograferen in het museum. Je mag geen flits gebruiken.
- Het is een interactief bezoek: je mag vragen stellen
- Raak de vitrines niet aan of leun er niet op
- Grote tassen of rugzakken mogen niet mee in de museumzalen. Jassen en tassen kunnen worden opgeborgen in de lockers in de kelder. Je hebt geen muntje nodig voor de lockers.

Naverwerking

Bespreek het bezoek na in de klas

- Wat vond je van het bezoek?
- Wat heb je onthouden?
- Wat heb je herkend?
- Wat vond je raar of vreemd?
- Wil je nog een keer teruggaan?
- Wie moet dit museum zeker gaan bekijken? Wat zou je zeggen tegen deze persoon?

Ideeën voor opdrachten achteraf

Quiz uit de rondleiding

Juist of fout? Beantwoord de quizvragen in de klas.

- Mosterdsaus gaf voedsel meer smaak. J
- Porselein komt uit China en Japan rond 1600. J
- Rijstpap (gouden lepeltjes) was een luxe-gerecht. J
- Kristal zorgt voor minder/meer glans in het wijnglas. J
- Een teljoor diende als snijbord rond 1450. J
- 'Peperkoek' was een scheldnaam voor een Vlaming. J
- Zilver wordt ook zwart als het in de kast staat. J
- Een linnen servet is een mooie luxe. J
- Lodewijk XIV gebruikte soms zijn vingers. J
- Een terrine is een chique soepkom. J
- Een prikmes kon je als wapen gebruiken. J
- Een merkstempel op borden en bestek is niet belangrijk. F
- Tomaten komen uit Italië. (F – Amerika)
- Chocolademelk komt uit Mexico. (F - melk uit Engeland!)
- Koffie is ontdekt in Turkije. (F - Ethiopië)
- In Antwerpen kon je in 1600 al een bestek kopen. J

Laat onze pronkstukken tot leven komen

Benodigdheden: Afbeeldingen van collectiestukken van DIVA (zie <https://www.divaantwerp.be/nl/collection/ontdek>), tekenpapier, potloden.

Kies een afbeelding uit de collectie. Indien dit tot leven zou komen. Welk typetje zou jouw object zijn? Welk karakter heeft jouw personage? Welke taal spreekt het? Is het opvliegend of eerder minzaam?

Teken jouw object nu als personage en stel het voor aan de klas.

Aan tafel!

Benodigdheden: Voorwerpen van de leerlingen.

Laat elke leerling een tafelvoorwerp meebrengen van thuis. Een voorwerp dat de leerling mooi vindt, te maken heeft met zijn of haar lievelingseten of kenmerkend is voor zijn of haar gezinscultuur. Stel het voor aan de rest van de klas. Waarom is dit voorwerp speciaal voor jou?

Kan je ook een andere functie voor jouw voorwerp bedenken?

Eigenaardige gewoonten

Benodigdheden: Papier, pen.

Eet jouw broer boterhammen met kaas en choco? Eet jouw oma spaghetti met stokjes? Ga op zoek naar een familielid met een eigenaardige eetgewoonte en interview hem of haar. Heb je zelf ook een rare eetgewoonte?

Een exclusief feestje

Benodigdheden: prenten, eventueel lijm en schaar of digitaal

Organiseer een exclusief feestje voor vrienden en familie. Ga op zoek naar objecten uit de collectie van ons museum. Welk tafelgerei zou je gebruiken? Hoe dek je de tafel volgens de etiquette? Vertel ook waarom.

Bingo!

Benodigdheden: bingokaarten, pen

Regels:

- Print deze kaart.
- Streep de vakjes af als je de uitdrukking hoort.
- De eerste persoon die een volle rij (horizontaal, verticaal of diagonaal) heeft afgestreept, wint!

Lijst met zegswijzen:

- Het neusje van de zalm
- Iets voor zoete koek slikken
- Met de paplepel ingegoten
- Voor een appel en een ei
- Ergens geen kaas van gegeten hebben
- Zijn eigen boontjes doppen
- Door de zure appel heen bijten
- Boter bij de vis
- De kastanjes uit het vuur halen
- Iets in de pap te brokkelen hebben
- Zuur verdiend brood
- Voor spek en bonen meedoen
- Geen brood op de plank hebben
- Eten wat de pot schaft
- Ergens een vinger in de pap hebben
- Peperduur

Bingo-kaart 1

Het neusje van de zalm	Ergens geen kaas van gegeten hebben	Zuur verdiend brood	Door de zure appel heen bijten	Voor een appel en een ei
Eten wat de pot schaft	Zijn eigen boontjes doppen	Klare wijn schenken	De kastanjes uit het vuur halen	Met de paplepel ingegoten
Boter bij de vis	Voor spek en bonen meedoen	Iets in de pap te brokkelen hebben	Peperduur	Ergens een vinger in de pap hebben
Zuur verdiend brood	Iets voor zoete koek slikken	Door de zure appel heen bijten	Het neusje van de zalm	Met de paplepel ingegoten
Voor spek en bonen meedoen	Zijn eigen boontjes doppen	Geen brood op de plank hebben	Iets in de pap te brokkelen hebben	Ergens een vinger in de pap hebben

Bingo-kaart 2:

Het neusje van de zalm	Iets in de pap te brokkelen hebben	Zuur verdiend brood	Voor een appel en een ei	Peperduur
Boter bij de vis	Voor spek en bonen meedoen	Geen brood op de plank hebben	Iets voor zoete koek slikken	Met de paplepel ingegoten
Eten wat de pot schaft	Zijn eigen boontjes doppen	Klare wijn schenken	Ergens een vinger in de pap hebben	De kastanjes uit het vuur halen
Zuur verdiend brood	Door de zure appel heen bijten	Ergens geen kaas van gegeten hebben	Peperduur	Het neusje van de zalm
Zijn eigen boontjes doppen	Eten wat de pot schaft	Met de paplepel ingegoten	Voor spek en bonen meedoen	Geen brood op de plank hebben

Bingo-kaart 3:

Zuur verdiend brood	Ergens geen kaas van gegeten hebben	Voor een appel en een ei	Peperduur	Het neusje van de zalm
Door de zure appel heen bijten	Boter bij de vis	Zijn eigen boontjes doppen	Eten wat de pot schaft	Ergens een vinger in de pap hebben
De kastanjes uit het vuur halen	Met de paplepel ingegoten	Klare wijn schenken	Zuur verdiend brood	Geen brood op de plank hebben
Voor spek en bonen meedoen	Peperduur	Iets voor zoete koek slikken	Iets in de pap te brokkelen hebben	Het neusje van de zalm
Zijn eigen boontjes doppen	Met de paplepel ingegoten	Boter bij de vis	Eten wat de pot schaft	Voor een appel en een ei

Bingo-kaart 4:

Het neusje van de zalm	Boter bij de vis	Peperduur	Voor spek en bonen meedoen	Zuur verdiend brood
Eten wat de pot schaft	Ergens een vinger in de pap hebben	Door de zure appel heen bijten	Iets in de pap te brokkelen hebben	Geen brood op de plank hebben
Voor een appel en een ei	Met de paplepel ingegoten	Klare wijn schenken	Iets voor zoete koek slikken	Zuur verdiend brood
Ergens geen kaas van gegeten hebben	Peperduur	De kastanjes uit het vuur halen	Voor spek en bonen meedoen	Zijn eigen boontjes doppen
Zuur verdiend brood	Door de zure appel heen bijten	Eten wat de pot schaft	Het neusje van de zalm	Iets in de pap te brokkelen hebben

Bingo-kaart 5:

Peperduur	Met de paplepel ingegoten	Zijn eigen boontjes doppen	Voor een appel en een ei	Geen brood op de plank hebben
Het neusje van de zalm	Boter bij de vis	Eten wat de pot schaft	Ergens een vinger in de pap hebben	Zuur verdiend brood
Voor spek en bonen meedoen	Door de zure appel heen bijten	Klare wijn schenken	Iets voor zoete koek slikken	De kastanjes uit het vuur halen
Met de paplepel ingegoten	Peperduur	Iets in de pap te brokkelen hebben	Zuur verdiend brood	Ergens geen kaas van gegeten hebben
Zijn eigen boontjes doppen	Het neusje van de zalm	Eten wat de pot schaft	Voor spek en bonen meedoen	Geen brood op de plank hebben

Bingo-kaart 6:

Zuur verdiend brood	Ergens geen kaas van gegeten hebben	Het neusje van de zalm	Iets in de pap te brokkelen hebben	Boter bij de vis
Voor spek en bonen meedoen	Peperduur	Zuur verdiend brood	Door de zure appel heen bijten	Voor een appel en een ei
Zijn eigen boontjes doppen	Met de paplepel ingegoten	Klare wijn schenken	Geen brood op de plank hebben	Iets voor zoete koek slikken
Eten wat de pot schaft	Peperduur	De kastanjes uit het vuur halen	Ergens een vinger in de pap hebben	Zuur verdiend brood
Door de zure appel heen bijten	Zijn eigen boontjes doppen	Voor spek en bonen meedoen	Iets in de pap te brokkelen hebben	Het neusje van de zalm

Leerplandoelstellingen secundair onderwijs: tweede en derde graad

1. Tweede graad

1.1 ASO, KSO, TSO, Doorstroom, dubbele finaliteit

1.1.1 Historisch bewustzijn

08.01- De leerlingen bouwen een historisch referentiekader op met structuurbegrippen, scharnierpunten en kenmerken eigen aan de middeleeuwen en de vroegmoderne tijd.

08.02 - De leerlingen lichten verbanden toe tussen de maatschappelijke domeinen voor westerse en niet-westerse samenlevingen uit de middeleeuwen en de vroegmoderne tijd.

08.03 - De leerlingen lichten kenmerken toe van interculturele contacten tussen westerse en niet-westerse samenlevingen uit de middeleeuwen en uit de vroegmoderne tijd.

08.04 - De leerlingen vergelijken kenmerken van bestudeerde samenlevingen in eenzelfde periode en tussen periodes.

08.05 - De leerlingen vergelijken de courante westerse periodisering met andere periodisering in tijd en ruimte.

1.1.2 Cultureel bewustzijn

16.01 - De leerlingen brengen kunst- en cultuuruitingen in verband met de context waarin ze voorkomen.

16.02 - De leerlingen reflecteren over eigen beleving bij uiteenlopende kunst- en cultuuruitingen.

16.03 - De leerlingen lichten toe hoe een kunstwerk vanuit vorm en inhoud betekenis geeft.

1.2 BSO, arbeidsmarkt

1.2.1 Historisch bewustzijn

08.03 - De leerlingen lichten betekenissen toe van historische fenomenen.

08.04 - De leerlingen leggen aan de hand van voorbeelden gelijkenissen, verschillen en verbanden uit tussen vroeger en nu.

1.2.2 Cultureel bewustzijn

16.01 - De leerlingen brengen kunst- en cultuuruitingen in verband met de context waarin ze voorkomen.

16.02 - De leerlingen reflecteren over eigen beleving bij uiteenlopende kunst- en cultuuruitingen.

16.03 - De leerlingen lichten toe hoe een kunstwerk vanuit vorm en inhoud betekenis geeft.

2. Derde graad

2.1 ASO, KSO, TSO, doorstroom, dubbele finaliteit

2.1.1 Historisch bewustzijn

08.01- De leerlingen bouwen een historisch referentiekader op met structuurbegrippen, scharnierpunten en kenmerken eigen aan de moderne en de hedendaagse tijd.

08.02 - De leerlingen lichten verbanden toe tussen de maatschappelijke domeinen voor westerse en niet-westerse samenlevingen uit de moderne en de hedendaagse tijd.

08.03 - De leerlingen lichten kenmerken toe van interculturele contacten tussen westerse en niet-westerse samenlevingen uit de moderne en de hedendaagse tijd.

08.04 - De leerlingen vergelijken kenmerken van bestudeerde samenlevingen in eenzelfde periode en tussen periodes.

08.05 - De leerlingen reflecteren over verschillen tussen periodisering in tijd en ruimte.

2.2.2 Cultureel bewustzijn

16.01 - De leerlingen brengen kunst- en cultuuruitingen in verband met de context waarin ze voorkomen.

16.02 - De leerlingen reflecteren over eigen beleving bij uiteenlopende kunst- en cultuuruitingen.

16.03 - De leerlingen lichten toe hoe een kunstwerk vanuit vorm en inhoud betekenis geeft.

2.2 BSO, arbeidsmarkt

2.2.1 Historisch bewustzijn

08.03 - De leerlingen lichten betekenissen toe van historische fenomenen uit westerse en niet-westerse samenlevingen.

2.2.2 Cultureel bewustzijn

16.01 - De leerlingen brengen kunst- en cultuuruitingen in verband met de context waarin ze voorkomen.

16.02 - De leerlingen reflecteren over eigen beleving bij uiteenlopende kunst- en cultuuruitingen.

16.03 - De leerlingen lichten toe hoe een kunstwerk vanuit vorm en inhoud betekenis geeft.